

PBT-A-50451/2011. Ajánlás

A Pénzügyi Békéltető Testület a Dr. R.B. kérelmező (a továbbiakban: *Kérelmező*) által az ABC Biztosító (a továbbiakban: *Pénzügyi Szolgáltató*) ellen benyújtott kérelmére indult, xxx ügyszám alatt nyilvántartásba vett, pénzügyi fogyasztói jogvita rendezésére irányuló eljárásban, a 2011. november 30. napján megtartott meghallgatáson az alábbi

AJÁNLÁST

hozta:

A Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa felhívja a Pénzügyi Szolgáltatót, hogy a Kérelmező által, a xxx szerződésszám alatt nyilvántartott xxx Biztosítás, xxx Személybiztosítás alapján, Dr. R.B-né D.M. biztosított után megfizetett biztosítási díjrész, 2006. szeptember 26. napját követő időszakra eső részét, jogalap nélküli gazdagodás címen, a Kérelmező részére fizesse vissza.

Az ajánlás ellen fellebbezésnek helye nincs, azonban annak kézhezvételétől számított 15 napon belül hatályon kívül helyezése kérhető a Fővárosi Bíróságtól, ha a tanács összetétele vagy eljárása nem felelt meg a Psztv. rendelkezéseinek, a Pénzügyi Békéltető Testületnek nem volt hatásköre az eljárásra, a kérelem meghallgatás nélküli elutasításának lett volna helye.

A Pénzügyi Szolgáltató az ajánlás hatályon kívül helyezését a fentiekén túl – az ajánlás részére történt kézbesítésétől számított tizenöt napon belül – akkor is kérheti a Fővárosi Bíróságtól, ha az ajánlás tartalma nem felel meg a jogszabályoknak.

Ha a Pénzügyi Szolgáltató az ajánlásnak nem tesz eleget, a Pénzügyi Békéltető Testület – a Kérelmező nevének megjelölése nélkül – jogosult a jogvita tartalmának rövid leírását és az eljárás eredményét – legkorábban az ajánlásnak a Pénzügyi Szolgáltató részére történt kézbesítésétől számított hatvan nap elteltével - nyilvánosságra hozni.

A Pénzügyi Békéltető Testület döntését a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény (a továbbiakban: *Psztv.*) 94. §-ának b) pontja, 97. §-a, valamint 100. §-ának (1) bekezdése alapján hozta meg.

INDOKOLÁS

A Kérelmező a 2011. október 25. napján indult eljárásban kérelemmel (a továbbiakban: *Kérelem*) fordult a Pénzügyi Békéltető Testülethez, amelyben a Pénzügyi Szolgáltatóval fennálló, xxx Biztosításból fakadó igényével kapcsolatos jogvitája felülvizsgálatát kérte a Testülettől.

A Kérelemben ismertetett tényállás szerint a Kérelmező a Pénzügyi Szolgáltatónál xxx szerződésszám alatt hatályos xxx Biztosítási szerződéssel rendelkezik. A Kérelmező 2011. szeptember 26-án levélben jelezte a biztosító felé, hogy a xxx személybiztosítás biztosítottja, volt házastársa, D.M. 2004. évtől nem lakik a biztosítással érintett ingatlanban, 2005. évben pedig házasságukat a bíróság felbontotta. Tájékoztatást kért a Pénzügyi Szolgáltatótól, hogy díjvisszatérítésre mennyiben és milyen igazolások benyújtását követően jogosult.

A Pénzügyi Szolgáltató 2011. október 6. napján kelt válaszlevelében tájékoztatta a Kérelmezőt, hogy mivel a biztosítás létrejöttkor a „közeli hozzátartozó” státusz fennállt, ennek megfelelően a szerződés-kötés szabályos volt. A vonatkozó szabályzatok értelmében a biztosításra vonatkozó változás-bejelentési kötelezettség 15 nap. Mivel a Kérelmező szerződésének módosítására vonatkozó igény 2011. szeptember 26. napján érkezett a biztosítóhoz, továbbá a díjakat a biztosítás egészére a bejelentés napjáig fizeti, így a biztosító kockázatviselése a biztosított személyre, azaz a volt feleségre folyamatos. Ennek alapján a volt házastárs után fizetett díjak visszautalására nincs lehetősége a biztosítónak.

A Pénzügyi Szolgáltató a Kérelmező díjvisszatérítési igényét elutasító válaszlevelében tájékoztatta továbbá a Kérelmezőt, hogy volt feleségét évfordulóra törölte a biztosított körből. Ez a körülmény nem érinti azt, hogy a szerződés alapján a vagyoncsoport a 2011. november 1-jei évfordulótól is a szerződésében marad.

A Pénzügyi Szolgáltató a kérelmet elutasító válaszában kiemelte, hogy mivel a szabályzatban leírtak szerint járt el, a nevezett levélben foglalt tájékoztatás módosítására, felülvizsgálatára nem lát lehetőséget. Emiatt a Kérelmező összegszerű követelést nem tudott előterjeszteni a Pénzügyi Szolgáltató felé, különös tekintettel arra, hogy az általa befizetett díjak pontos összetételét sem ismerte.

A Kérelmező álláspontja szerint a Családi Személybiztosítás különös feltételeinek 2. pontja szerint biztosított – egyebek mellett – csak a szerződő közeli hozzátartozója lehet. Azaz, aki nem közeli hozzátartozó, arra biztosítás sem köthető, a biztosítás nem tartható fenn. Véleménye szerint a házasság 2005. évben történt felbontására figyelemmel, a közeli hozzátartozói viszony megszűnését követő hónap végén, 2005. április 30-án – azaz a házasság felbontását követően – a biztosítási jogviszony is megszűnt, mert nem

volt biztosítható személy bejelentve. Ennek körében utal a Ptk. 545. §-ának (2) bekezdésében foglalt, a biztosítási érdek megszűnésére vonatkozó szabályokra. Ennek alapján, a Ptk. 546. §-ának (2) bekezdése szerint a biztosító 2005. április 30-ig követelheti a biztosítási díjat.

Álláspontja szerint a xxx biztosítás általános feltételeinek VI. fejezet 1.4.-1.8. pontjaiban foglalt 15 napos bejelentési kötelezettség a biztosító szerződésből eredő helytállási kötelezettségét zárja ki, a Ptk. 540. §-ának (3) bekezdése szerint, azonban ez nem vonatkozik a szerződésben külön nem rendezett esetekre. A Kérelmező elismeri, hogy valóban nem jelentette be határidőben, hogy a biztosítás egyik feltétele már nem áll fent, de – véleménye szerint – az általános feltételek alapján ez csak azzal a következménnyel járt volna, hogy biztosítási esemény bekövetkezte esetén nem fizetett volna a biztosító. Mivel a volt feleségét érintő biztosítási esemény esetén a biztosító okkal tagadta volna meg a kifizetést, az utána befizetett biztosítási díjjal jogalap nélkül gazdagodott. A jogalap nélküli gazdagodás visszakövetelésére nem a biztosítási szerződés, hanem a Ptk. az irányadó.

A Pénzügyi Szolgáltató elutasító válaszára figyelemmel a Kérelmező kérte a Pénzügyi Békéltető Testületet, hogy határozatával kötelezze a Pénzügyi Szolgáltatót, hogy jogalap nélküli gazdagodás címén, az általa, D.M. személybiztosítására, 2011. szeptember 26. napjától visszafelé számított 5 éves időszakban befizetett összeg és törvényes kamatainak megfizetésére.

A Pénzügyi Szolgáltató válasziratában fenntartotta a 2011. október 6. napján kelt levelében foglaltakat, mely szerint a Kérelmező igényének jogosságát nem ismeri el.

A Válasziratban megerősítette, hogy a Kérelmező rendelkezik xxx Biztosítás (a továbbiakban: xxx Biztosítás) elnevezésű lakásbiztosítással a Pénzügyi Szolgáltatónál, amelyet 2000. október 18-án kötött, és amely személybiztosítást is tartalmazott Dr. R.B-né B.M. biztosítottra.

A xxx Biztosítás Élet-, baleset-, és műtéti kiegészítő biztosítás különös feltételei (xxx Személybiztosítás) értelmező rendelkezések I.2. pontja szerint a személybiztosítás biztosítottja maga a szerződő, közeli hozzátartozója vagy közös háztartásban együtt élő hozzátartozója lehet. A biztosítottak az ajánlaton és a biztosítási kötvényen név szerint feltüntetésre kerülnek. A közeli hozzátartozói, illetve közös háztartásban együtt élő hozzátartozói minőségnek – a Pénzügyi Szolgáltató álláspontja szerint – a kiegészítő biztosítás megkötésekor kell fennállnia, amely a Kérelemben szereplő esetben teljesült.

A xxx Személybiztosítás II/1. pontja szerint a biztosítottak személyének módosítására a következő biztosítási évre vonatkozó hatállyal kerülhet sor. A változás bejelentését az adott biztosítási év végét 90 nappal megelőzően el kell juttatni a biztosítóhoz. Jelen esetben kérelmező 2011 szeptemberében (tehát a biztosítás év végét 90 nappal megelőzően) eljuttatott változás-bejelentése alapján a Pénzügyi Szolgáltató a következő évre, tehát 2012-re tudta a bejelentett változást figyelembe venni.

A Pénzügyi Szolgáltató álláspontja szerint amennyiben a házasság felbontását követően D.M. vonatkozásában biztosítási esemény következett volna be, úgy a biztosítónak a xxx Személybiztosítás alapján helyt kellett volna állnia. E körben hivatkozik a xxx Személybiztosítás feltételekre, amely azzal a mondattal kezdődik, hogy „a biztosító arra vállal kötelezettséget, hogy biztosítási díj ellenében a jelen feltételek szerint a biztosítottak részére élet-, baleset- és műtéti biztosítást nyújt”. A Pénzügyi Szolgáltató álláspontja szerint az ajánlaton, illetve a kötvényen név szerint feltüntetett biztosított mindaddig biztosítottnak minősül, amíg a feltételekben rögzített szabályok szerint a biztosítási szerződés személybiztosítási részének módosításra nem kerül sor.

A Pénzügyi Szolgáltató képviselője az eljárásban 2011. november 30. napján megtartott meghallgatáson a válasziratát annyiban egészítette ki, hogy a szerződő állításával ellentétben – álláspontja szerint – a biztosítási érdekének megszűnése nem igazolt, főleg a biztosított biztosítási érdeke nem szűnt meg.

Előadta továbbá, hogy bár a közeli hozzátartozói viszony a házasság felbontásával valóban megszűnik, ugyanakkor a biztosított státusz szempontjából csak a szerződéskötés kori állapot az irányadó. A szerződés megkötését követően csak a biztosítási érdek kell vizsgálni, amely nem szűnik meg a házasság felbontásával. Elmondta, hogy a Feltételek ezt külön nem szabályozzák, a Pénzügyi Szolgáltató ezen jogértelmezését a Ptk. szabályait figyelembe véve, a szavak általános értelmezésére alapítja. Álláspontja szerint a biztosító mindaddig kockázatban áll, ameddig nem hatályosul a változásbejelentés – a következő biztosítási évre – így addig, biztosítási esemény esetén, a biztosítási összeget ki kell fizetnie. Kiemelte, hogy a biztosított biztosítási érdekét a szerződő egyoldalúan nem ítélni meg, általában egyoldalúan nem is módosíthatja az életbiztosítási szerződést.

A Pénzügyi Szolgáltató az eljárás során úgy nyilatkozott, hogy a Pénzügyi Békéltető Testület döntését kötelezőként nem fogadja el, a döntésnek alávetni magát nem kívánja.

A Kérelmező Kérése az alábbi indokoknál fogva **részben megalapozott**.

A xxx Biztosítás „Az élet-, baleset- és műtéti kiegészítő biztosítás” különös feltételei (a továbbiakban: *Családi Személybiztosítás*) értelmező rendelkezései I. fejezetének 2. pontja szerint a „kiegészítő biztosítás

biztosítottja az a legfeljebb 65 éves természetes személy lehet, aki maga a szerződő, közeli hozzátartozója vagy közös háztartásban együttélő hozzátartozója [Ptk. 685. § b) pont]”.

A Pénzügyi Szolgáltató kockázatviselése tehát a xxx Személybiztosítás tekintetében a szerződő féli, közeli hozzátartozói vagy közös háztartásban együttélő hozzátartozói minőséghez kapcsolódik; a szerződés ettől teszi függővé a szerződés érvényes létrejöttét.

A Kérelmező által becsatolt, a xxx Bíróság által, xxx szám alatt nyilvántartott bírósági jegyzőkönyvből, kétséget kizáróan megállapítható, hogy a bíróság a Kérelmező és volt felesége, a xxx Személybiztosítás biztosítottja házasságát 2005. április 13. napján jogerőre emelkedett ítéletével felbontotta.

A házasság felbontása folytán a volt feleség, közeli hozzátartozói minősége a házasság felbontásának napjával, azaz 2005. április 13. napján megszűnt. A Kérelemből továbbá az is megállapítható, hogy ezen időpontban már az együttélés sem valósult meg a kockázatviselés helyén.

A válasziratban foglalt szolgáltatói álláspontra figyelemmel az eljáró tanácsnak elsősorban abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a biztosított minőséghez szükséges feltételeknek csak a szerződéskötéskor, vagy a szerződés teljes időszaka alatt kell-e fennállnia, és e feltételek megszűnése megszünteti-e a biztosított minőséget is.

Megállapítható, hogy a xxx Személybiztosítás különös feltételeiben maga a Pénzügyi Szolgáltató rögzítette, hogy mely személyi körre kívánja kiterjeszteni a személybiztosítás kockázatviselését. A xxx Személybiztosítás biztosítottjának biztosított minősége a szerződéssel (jelen esetben a Kérelmezővel) fennálló közeli hozzátartozói jogviszonyán alapul. Ezen jogviszony, mint jogi tény fennállása nélkül a szerződés a biztosított vonatkozásában érvényesen nem jöhetett volna létre.

A xxx Biztosítás általános feltételeinek VI. fejezet 1.5 pontja kifejezetten előírja a szerződő (biztosított) részére, hogy amennyiben a biztosító elvállalása szempontjából lényeges körülmények megváltoznak, úgy azt 15 napon belül jelentse be a biztosító felé. Az általános feltételek VI. fejezet 1.8 pontjában rögzíti továbbá, hogy a közlésre illetőleg a változás bejelentésére irányuló kötelezettség megsértése esetében a biztosító kötelezettsége nem áll be.

A Feltételek hivatkozott rendelkezései azt támasztják alá, hogy a biztosított minőséghez szükséges előfeltételek (így különösen a közeli hozzátartozói, vagy együttélő hozzátartozói jogviszony) fennállása nem csak a szerződés megkötésekor, de a szerződés tartama alatt is jelentőséggel bírt a Pénzügyi Szolgáltató részére. Az előfeltételként előírt jogviszony megváltozása körében kifejezetten bejelentési kötelezettséget ír elő a szerződő részére.

A Pénzügyi Szolgáltató a Kérelmező, mint szerződő bejelentése alapján volt feleségét a 2011. november 1-jei évfordulóra törölte a biztosított körből. A nevezett szerződésmódosításhoz – a rendelkezésre álló információk és a Pénzügyi Szolgáltató nyilatkozata szerint – a biztosító a biztosított nyilatkozatát nem szerezte be, ennél fogva a Pénzügyi Szolgáltató volt feleségre, mint biztosítottra vonatkozó kockázatviselése a szerződő egyoldalú nyilatkozata (változás bejelentése) alapján szűnt meg. A Feltételek fent hivatkozott rendelkezései és a Pénzügyi Szolgáltató ezen eljárása alapján a Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa nem találta megalapozottnak a Pénzügyi Szolgáltató azon hivatkozását, hogy a biztosított minőség megszűnéséhez szükséges a biztosított biztosítási érdekének megszűnése is, így a biztosított minőség megszűnéséhez a biztosított kifejezett nyilatkozata szükséges.

A Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa rámutat, hogy a xxx Személybiztosítás mint kiegészítő biztosítás a xxx Biztosítás részét képezi; a xxx Biztosítás csak a xxx Biztosítás általános feltételeivel és a Vagyonbiztosítás különös feltételeivel együtt érvényes, azokkal egységes egészet alkot. Ez kifejezetten rögzítésre került a különös feltételek preambulumban is. Ennek alapján a xxx Személybiztosítás a xxx Biztosítástól önálló életet nem élhet, attól – a különös feltételek rendelkezései alapján – el nem választható.

A fentiekre figyelemmel nem elfogadható a Pénzügyi Szolgáltató azon hivatkozása, hogy a közeli hozzátartozói jogviszonyt csak a szerződés megkötésekor kell vizsgálni; a nevezett jogi ténynek a szerződés teljes tartama alatt fenn kell állnia.

Mindezek alapján a Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsának megítélése szerint a xxx Személybiztosítás különös feltételeiben meghatározott jogi tény (jelen esetben közeli hozzátartozói jogviszony) megszűnésével a volt feleség biztosított minősége is megszűnt.

Ezt a következtetést támasztja alá az is, hogy bizonyos biztosítási termékek esetén a biztosított jogviszony valamely jogi tény fennállásához (pl. a munkáltatók által megkötött csoportos balesetbiztosítás tekintetében a fennálló munkaviszony) kapcsolódik, és ezen jogi tény megszűnésével maga a biztosított jogviszony is megszűnik. A xxx Személybiztosítás is kifejezetten a vagyonbiztosítás szerződője és a biztosított között megkívánt kapcsolat jellegére figyelemmel teszi lehetővé a szerződéssel közeli hozzátartozói vagy hozzátartozói viszonyban lévő személyek biztosítását, ebből következően a szerződőhöz fűződő kapcsolat megszűnése egyben a biztosított minőség megszűnését is jelenti.

A Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa rámutat, hogy a Kérelmező változás bejelentési kötelezettségének késedelmes teljesítése nem érinti a biztosított minőség megszűnésének kérdéskörét, arra a Pénzügyi Szolgáltató a biztosítási szolgáltatás alóli mentesülés körében hivatkozhatna biztosítási esemény bekövetkezése esetén.

A Ptk. 545. § (2) bekezdése kimondja, hogy ha a szerződés hatálya alatt a biztosítási esemény bekövetkezése lehetetlenné vált, vagy a biztosítási érdek megszűnt, a szerződés, illetőleg annak megfelelő része a hónap utolsó napjával megszűnik.

A xxx Személybiztosítás feltételei szerint biztosítási eseménynek csak a biztosított személyében bekövetkező, azt érintő esemény minősülhet. Mivel a szerződésben biztosítottként megjelölt egyetlen hozzátartozó biztosított minősége a fentiek szerint megszűnt, a személybiztosítási esemény bekövetkezése lehetetlenné vált, következésképpen a szerződés megfelelő része a Ptk. 545. § (2) bekezdés első fordulata alapján a lehetetlenülés hónapjának utolsó napjával, tehát 2005. április 30. napjával megszűnt.

A Ptk. 201. § (1) bekezdésében megfogalmazott visszterhességi alapelv szerint a szerződéssel kikötött szolgáltatásért – ha a szerződésből vagy a körülményekből kifejezetten más nem következik – ellenszolgáltatás jár. Mivel a biztosító oldalán a kockázatviselés megszűnésével nem áll fenn szolgáltatási kötelezettség a Kérelmező volt házastársa biztosított minőségének megszűnése időpontjától kezdődően, így a szerződő által megfizetett díj szolgáltatással nem ellentételezett, jogalappal nem rendelkezik.

A fentiek szerint a Kérelmező által a biztosító részére, jogalap nélkül megfizetett összeg elszámolására a Ptk. 361. § (1) bekezdésében, a jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozóan megfogalmazottak az irányadók, mely szerint, aki másnak rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles ezt az előnyt visszatéríteni.

Az ügyben becsatolt iratokból megállapítható, hogy a Kérelmező a Pénzügyi Szolgáltató által 2011. szeptember 26. napján kézhez vett levelével jelentette be a házasság felbontását, és a volt feleség, mint biztosított vonatkozásában a személybiztosítás fenntartásához feltételként szabott jogi tény megszűnését. Ennek alapján a Pénzügyi Szolgáltató csak ebben az időpontban szerezhetett tudomást a biztosított minőség megszűnését eredményező jogi tény bekövetkezéséről.

Megállapítható, hogy a Kérelmező kérelmében foglalt igénye, mivel jogalap nélkül került a Pénzügyi Szolgáltató felé megfizetésre, nem a xxx Biztosítás rendelkezésein alapul, annak alapját a Ptk. 361. §-ában foglaltak képezik. Erre figyelemmel a követelés elévülésére vonatkozóan nem a xxx Biztosítás VII.1. pontjában foglaltak vonatkoznak, hanem a Ptk. 324. §-ában meghatározott általános elévülési szabályok.

Ennek alapján a Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa megállapította, hogy a Kérelmező követelésének a 2006. szeptember 26. napját megelőzően esedékessé vált része, azaz az ezen időpontot megelőző időszakra vonatkozóan, a személybiztosításra megfizetett biztosítási díjrészek, a Ptk. 324. §-a alapján elévült követelésnek minősülnek, azok érvényesítésére nincs lehetőség.

Az eljárás során egyértelmű megállapítást nyert, hogy a xxx Személybiztosítás biztosítottja közeli hozzátartozói minőségének megszűnését a Kérelmező késedelmesen jelentette be a Pénzügyi Szolgáltató felé.

A Ptk. 302. §-a kimondja, hogy a jogosult késedelembe esik, ha elmulasztja azokat az intézkedéseket vagy nyilatkozatokat, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a kötelezett megfelelően teljesíteni tudjon. A Ptk. 303. §-ának (2) bekezdésének c) pontja szerint a jogosult a késedelme idejére kamatot nem követelhet.

Ennek alapján a Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa megállapította, hogy a Kérelmező késedelmi kamatkövetelése megalapozatlan, részére a jogalap nélküli gazdagodás címén visszajáró összeg után késedelmi kamat nem jár.

A Pszvtv. 94. § b) pontja alapján egyezség hiányában a tanács az ügy érdemében ajánlást tesz, ha a kérelem megalapozott, azonban a 4. §-ban meghatározott szervezet vagy személy az eljárás kezdetekor úgy nyilatkozott, hogy a tanács döntését kötelezőként nem ismeri el, illetve ha a tanács döntésének elismeréséről egyáltalán nem nyilatkozott.

Mivel a Kérelmező Kérelme a fentiek szerint részben megalapozott és a Pénzügyi Szolgáltató az ügyben alávétési nyilatkozatot nem tett, az eljáró tanács a rendelkező rész szerinti ajánlást adta ki.

Budapest, 2011. december 14.

Fábián Attila s.k.,
eljáró tanács tagja

Dr. Matovics Ruben Ferenc s.k.,
eljáró tanács elnöke

Dr. Sebestyén Ádám s.k.,
eljáró tanács tagja